

FORRÁSOK

A Borszékért Alapítvány és a Borszéki Polgármesteri Hivatal közérdekű lapja

XXV. évfolyam 8. szám, 2021. Augusztus

TESTVÉRVÁROSI TALÁLKOZÓN

2.

VOLTUNK BÁCSALMÁSON

ELSŐSEGÉLYRE KÉSZÍTETTÉK

FEL BORSZÉKET

3.

OTTHONRÓL HAZA GONDOLATOK

A NOSZTALGIA FESZTIVÁL KAPCSÁN

8.

FESZTIVÁLHANGULATBAN TELT A NYÁR

Három évet kellett várnunk arra, hogy Borszék mindhárom hagyományos fesztiváljára sor kerülhessen. Idén nem volt hiány rendezvényekből településünkön: gasztrokulturális élményben volt részünk a Bogrács Fesztiválon, kikapcsolódhattunk a városnapokon, illetve a századforduló hangulatát idézhettük fel a Nosztalgia Fesztiválon. Ráadásként hétvégenként neves és kevésbé ismert együttesek is szórakoztatták az érdeklődőket.

A tavalyi nyárhoz képest, amikor a koronavírus okozta járványhelyzet miatt kevés eseményt lehetett megszervezni, idén igazi programdömping várta a helybélieket és a városba látogató turistákat. Koncertsorozattal indítottuk a fesztiválidényt, július negyedikén a gyergyószentmiklósi No Sugar együttes nyitotta a fellépők sorát. A következő hétvégéken jazz zenekarnak, szabadtéri színháznak, illetve a Ineffable és Transylvanium koncertnek is örvend-

Július utolsó napjaitól pedig hagyományos fesztiváljainknak engedték át a terepet. Idén is megszerveztük a Bogrács Feszt nevű művészeti, gasztró- és sportfesztivált, mely július 30-augusztus 1. között gazdag programot kínált és kellemes kikapcsolódást nyújtott az egész családnak: voltak kiállítások, koncertek, filmvetítések, szakmai konferenciák, sportversenyek (sakk, tájékoztatósi futóverseny, hegyi-

biciklizés, terepfutóverseny, asztalitenisz), szabadidős tevékenységek (siklóernyőzés, falmászás) és nem utolsósorban a fesztivál leglényegesebb eleme, a bográcsfőző verseny, melyre idén 12 bográcsfőző szakácsmester nevezett be. A fesztivál egyik fénypontja kétségtelenül az Egyfeszti fesztivállal közösen megtartott Goran Bregovic koncert volt.

Egy héttel később, augusztus 6-8 között

(folytatás a 2. oldalon)

(folytatás az 1. oldalról)

már a városnapok kínálatának örvendhettünk. Az első este az electro-dance szerelmeseinek volt fenntartva, két neves lemezlovas is biztosította a talpalávalót. Szombaton és vasárnap több fellépőnk is volt, mindeki válogathatott saját ízlése szerint.

Záróakkordként két év kihagyás után újra időutazásra hívtunk Borszékra minden kedves érdeklődőt. Augusztus 14-15 között a Nosztalgia Fesztivál nyolcadik kiadásán újfent felélesztettük az arisztokrácia századfordulós világát. Bőséges és színes volt a fesztivál kínálata, sok zenével és tánccal, de volt fotókiállítás is. Fellépőink is a korabeli hangulat idézéséhez járultak hozzá. Megemlítjük

itt, a teljesség igénye nélkül, a csíkszeredai Amabile Duo, a 20-as évek zenei világába utazást nyújtó Fillharmoni zenekarokat, Eugen Ungureanu és a sokak által ismert Ion Surceanu énekeseket, illetve Egri József magyarországi operett énekest.

„A cél az volt, hogy a fürdőtelepülés által hagyományosan nyújtott kapcsolódási lehetőségek mellett fesztiválhangulatot is varázsoljunk Borszékra. Ebben a tekintetben sikeresnek mondható a nyarunk, a kötelező járványügyi intézkedések dacára a rendezvényeinkre kilátogató nagyszámú résztvevő azt mutatta, hogy szükség van az ilyen jellegű eseményekre” – értékelt röviden Mik József

polgármester.

Nyári rendezvényeink nem jöhettek volna létre munkatársaink és önkénteseink kitartó munkája nélkül. Külön köszönet jár Moşneag Ilona számára a Nosztalgia Fesztivál szervezésében játszott szerepéért. Természetesen köszönjük partnereink, támogatóink hozzájárulását is: Borszékért Alapítvány, Secvenţa Egyesület, Hargita Megye Önkormányzata, Egyfesz Fesztivál, Romaqua Group, Montana Villa, Bayka Gyula, Faló Vendéglő, SC Diasil Service SRL Szucsáva, a nyírbátori Kakukk étterem Rácz Mihály vezetésével, SC GLD Furniture SRL.

Rédai Botond

TESTVÉRVÁROSI TALÁLKOZÓN VOLTUNK BÁCSALMÁSON

Bácsalmás Város Önkormányzata idén az „Európa a polgárokért program” nyertes pályázatának köszönhetően tarthatta meg testvérvárosi találkozóját 2021. augusztus 6-8. között. Az eseményre részünkről is elutazott egy küldöttség.

Mint ahogy arról a Bácsalmás.hu internetes portálon is beszámolnak, az Európai Unió által finanszírozott „Együtt Európa Zöld Jövőjéért” elnevezésű programon 8 testvérvárosból – Borszék (Románia), Backnang (Németország), Gizalki (Lengyelország), Nagymegyer (Szlovákia), Bajmok (Szerbia), Bezdán (Szerbia), Bizovac (Horvátország), Tiszacsoma (Ukrajna) – a járványügyi helyzet miatt Backnangból, Nagymegyerből, Borszékából és Bezdánból, valamint francia LEADER partnertől érkeztek személyesen delegációk. A többi település polgármestere videó üzenetben köszöntötte az ünnepi programon résztvevőket.

A nyilvános eseményt a Vörösmarty Mihály Városi Könyvtár és Közművelődési Intézmény, a Bácsalmási Német Nemzetiségi Önkormányzat, a Bácsalmási Horvát Nemzetiségi Önkormányzat, a Kulturális Híd a Térségek Között Alapítvány, a Duna-Tisza közti Népművészeti Egyesület és a Bácsalmási Turisztikai Információ Központ szervezte.

A delegáció programjaiban szerepelt

többek között: testvérvárosok bemutatkozó előadása, környezetvédelemmel kapcsolatos jó gyakorlatainak kisfilmes bemutatása; testvérvárosi szerződések megújítása; Backnang Emlékkút avatása, Bácsalmás és térségének épített és természeti értékeinek megismerése; nemzetközi művésztelep; népviseleti kiállítás; népzenei és néptáncsoportok előadása; színházi előadások; gyermekprogramok; „Együtt Európa Zöld Jövőjéért” rajzkiállítás „Ki tud többet az Európai Unióról?” vetélkedő. A delegációk több alkalommal uniós témát feldolgozó műhelymunkán vehettek részt, ahol együttműködési, pályázati lehetőségeket is megbeszéltek.

A szervezők ezúton is köszönik mindenkinek, aki segített a programok szervezésében és lebonyolításában!

A találkozó részleteit és az eseményen készült videókat a www.bacsalmas.hu internetes honlapon lehet megtekinteni.

Rédai Botond

BORSZÉK AZ AGERPRES FOTÓIN

Az idei Bográcsfesztivál 2. alkalommal is helyet adott az Agerpres Nemzeti Sajtóügynökségnek, hogy kiállítson egy sor archív felvételt Borszékáról, Hargita megyéből, valamint természetvédelmi területekről, a Kelemen-havasokból, a Fogarasi-havasokból és Bucsecsből.

Claudia Nicolae az Agerpres vezetőgazdátja megnyitó beszédében kiemelte, hogy a tavalyi fotókiállításon elhangzott ígéretének tett eleget, azzal hogy idén borszéki anyagot is hoz. Dan Burlac a Bográcsfesztivál főszervezője méltatta az Ügynökség hozzáállását a rendezvényhez, alulírott pedig az archív fotók értékét emelte ki, hiszen do-

kumentum értékű felvételekről van szó. Láthattuk az 1950-es évek végéről az Apemin üvegmosó és palackozó gépsorait Nicolae Bondarencu jóvoltából, valamint a völgyhidat (fotó Viorel Lazarescu). A '60-as évekből láthattuk a Fókutat (fotó Lazar Schinderman), a Madonna, a László és a Lázár forrásokat (fotó N. Bondarencu). Régi épületek: a Járóbeteg rendelő, a volt Intim vendéglő Sandu Lazar felvétele, a volt Központi Pávilon és a Heiter-villa Viorel Lazarescu felvételei alapján. Megyénkből három természeti értéket láthattunk: Gyilkostó (fotó Gina Stefanescu), a Szent Anna-tó és a Mohos Silviu Matei fotóin).

Javasoltam, hogy a fotótékájukból érdemes volna előkeresni Heiter György királyi udvari fényképész fotóit, hiszen fotó stúdiót működtetett Borszéken, vagy Szathmári Papp Károly üveglemezeit az 1800-as évekből, hiszen ő volt Borszék első fotója.

Vegyes érzelmekkel néztem azt a 27 képeslapot, amit a Bukaresti Magyar Kulturális Intézet állított ki a László- és Madonna-forrásoknál. A világhírű Herkulesfürdő, amit már a rómaiak is használtak több mint kétezer évvel ezelőtt, hasonló hullámvölgyben volt és van napjainkban is. A szebb időket megélt Ó-Herkulesfürdő az enyészet martaléka lett. Ők is reménykednek egy szebb jövőben.

Farkas Aladár

ELSŐSEGÉLYRE KÉSZÍTETTÉK FEL BORSZÉKET

fotó: facebook.com /Serviciul de Ambulanta Județeană Harghita

Augusztus negyedikén délelőtt igen csak különleges látvány tárult azok szeme elé, akik délelőtt az alsó-borszéki parkba tévedtek. Sátrak, hangszórók, mentők, tucatnyi mentős egyenruhában dolgozó szakember fogadta azon érdeklődőket, akik az elsősegély világába szerettek volna bepillantást nyerni.

A Hargita Megyei Mentőszolgálat az Erdélyi Mentőcsoport Csíkszéki Fiókjával közösen BLS (Alapszintű Újjáélesztés) mara-

ton címen indított kampányt megyénkben azzal a céllal, hogy az emberek megtanulják, hogyan segíthetnek a bajbajutottakon, és ezzel akár életet is menthetnek. Augusztus 4-dikén az alsó-borszéki parkban tartotta eligazítását városunk mentőszolgálat csapata. A rövid magyar és román nyelvű elméleti felkészítés során a jelenlevők megtudhatták, hogyan kell pontosan mentőt hívni, mennyire fontos pontos, tömör választ adni a feltett kérdésekre, hogy minél hamarabb elin-

dulhasson a segítség, mit kell tenni a legnagyobb vészhelyzetben, a hirtelen szívhalálnál. Megtudhatták továbbá azt is, hogy mindössze 5 perc áll rendelkezésükre a beteg újraélesztésére, ezt követően ugyanis már beáll a biológiai halál. Harminc mellkaskompresszió után két befújás szükséges a beteg szájába, majd rögtön kell folytatni a mellkas nyomását, az újjáélesztés során pihenni nem lehet.

Dr. Péter Szilárd, a megyei mentőszolgálat vezérigazgatója készségesen válaszolt minden feltett kérdésre. Többször kiemelte az elsősegélynyújtásban való tájékozottság fontosságát, hiszen minden másodperc számít egy ilyen helyzetben.

Ezt követően a mentőszolgálat munkatársai a gyakorlatban is bemutatták, hogyan kell helyesen végezni az újraélesztést, milyen szakaszai vannak, a résztvevők pedig a gyakorlóbábukon próbálhatták ki az életmentő mozdulatokat. A hangulatot csak fokozta, hogy az esemény alatt a főúton több egység is bevetésre igyekezett.

Sikeres kezdeményezés volt – mesélte Kolbert Angéla, a borszéki állomás főasszisztense. – Minden korosztály szép számban képviseltette magát a délelőtt folyamán. Legnagyobb érdeklődésnek a gyakorlóbábuk örültek, hiszen kicsi és nagy egyaránt kipróbálhatta, hogyan is néz ki gyakorlatban egy újjáélesztési folyamat – tette hozzá.

Móga Renáta

TALLÓSI FALUNAPOK

A tallósi falunapokat idén augusztus közepén tartották, amelyre meghívták a testvértelepüléseket is. Hivatalosan Aba és Borszék a testvértelepülésük, de jó kapcsolatot ápolnak a csehországi Szvitávka településsel, ahonnan népes csapat érkezett. A rendezvény szokás szerint hálaadó szentmisével kezdődött, ahol a delegációkat is köszöntötték. Utána következett az esemény fénypontját képező Esterházy-kastély szemrevételezése. Ugyanis az Önkormányzat a tavaly megvásárolta százezer euróért az 1760-ban gr. Esterházy Ferenc főkancellár által épített klasszicista stílusú kastélyt. Az épület hányatott története során működtetett árvaházat, majd fenyőtőházat, végül 1967-től szaktanintézetet. Az önkormányzat elkezdte a kastély felújít-

tását, és remélhetőleg a következő években visszanyeri eredeti fényét. A hozzá tartozó kastélykert egy igazi arborétum. Horváth Zoltán polgármester itt köszöntötte a megjelent delegációkat, élükön a polgármesterekkel, akik köszöntő és köszönő szavaikban méltatták ezt a megvalósítást. Az itt elköltött ünnepi borvacsora meg a cigányzenekar biztosította a jó hangulatot.

Szombat délelőtt a kastélyudvarban termelői piacot szerveztek, ahol a helyi és környékbeli kistermelők állították ki portékájukat gazdag választékban. A természetvédelmi területként ismert kastélykertben lehetett sétakocsikázni. A délutáni szórakoztató program a Maticza-malomnál lévő Malomcsárdában folytatódott. Az 1883-

ban épült malom felújítva, működőképesen fogadja látogatóit. Innen indulnak a Kis-Dunán a tutajok meg a kajakok, kenuk, motorcsónakok az érdeklődőkkel. A néhány kilométeres sétacsónakázás, a kikapcsolódás mellett, lehetőséget teremt a vízi ökoszisztéma megismerésére.

A vasárnapi program kisebb helyi kirándulásokra is lehetőséget biztosított. A főzőversenybe ugyan nem kapcsolódtunk be, de a legjobb falatokat megkóstoltuk. A különböző zenés programok és énekesek biztosították a jó hangulatot.

Köszönettel tartozunk Tallós önkormányzatának, személyesen Horváth Zoltán polgármester úrnak, illetve a Bihercz családoknak a szíves vendégfogadásért.

Farkas Aladár

EGY ÉRDEKES TÖRTÉNELMI UTAZÁS

... ahol Borszék apraja nagyja pompás eleganciával kísértél, stílusosan fejet hajt úgy a helyiek, mint a turisták előtt.

Az időutazáson nagy örömünkre teljes szívvel vettek részt azok a házaspárok és fiatalok, akik fáradságot nem ismerve idejüket feláldozva szebbé és színvonalasabbá tették az időutazásunkat. (Balla Ferdinánd, Kiss Renáta, Albu István, Fodor László és Tímea, Szócs Sándor és Klaudia, Kopacz György és Tekla, Siklódi Zoltán és Izabella, Moga Attila és Renáta, fiúk Magor, Gidró Béla és Buzogány Margit, Barabás Krisztina, Csibi Ingrid Krisztina, Cotrigășanu Cristina-Elena, Pál Blanka, Mosneag Szidónia, Prezsmer Bernadett, Mikk Evelin, Leopold Morena, Siklódi Gellért, Bartalis András, Barabás Boglárka, Szócs Tímea, Kolozsi Szintia, Mikk Viktória, András Rebeka, Bikkás István, Török Nikolett, Straff Graciella, Fokt Milán, Bajkó Szofia, Prezsmer Viktor, Eigel Hanna, Siklódi Abigél, Szabó Kincső, Bulearcă Maya, Benő Hanna, Benő Szilveszter, Fazakas Nóra, Mihai Kolbert Anett, Balázs Teodóra, Nagy Jenifer).

2012. augusztusában szerveztük meg első ízben ezt a századfordulós hangulatú rendezvényünket, hiszen Mik József polgármester is képeslapok alapján igyekszik felújítani Borszék városát. Abban reménykedtünk, hogy ez a rendezvény kihagyhatatlan és

Korzózó borszékiek / fotó: Moga Attila

Borszékhez méltó lesz. A helyi közösség azóta is teljes odaadással eleveníti fel a fürdőtelep egykori világát.

Az esemény szervezői, akiknek köszönettel tartozunk: Borszék Polgármesteri Hivatala és a Borszékért Alapítvány. Az esemény főtámogatója: Hargita Megye Tanácsa. További támogatóink: Romaqua Group, Montana Villa, Bayka Gyula, Faló Vendéglő,

Dezvoltare Urbana KFT, Albu István, Mosneag Ilona, Mosneag Gellért Csaba, Kolbert Zoltán.

Igyekeztünk az időutazásnak megfelelő, minőségi koncert- és programsorozatot biztosítani, amelyből kiemelném a nagy sikernek örvendő, ünnepélyes felvonulást az alsó-borszéki parkban.

Köszönet a fellépőknek a színvonalas előadásukért. A rendezvényünk egyik elmaradhatatlan műsorszáma a bécsi keringő, amelyhez a vendégek is csatlakozhattak. Probáltuk minél egyszerűbben, a múltnak megfelelően megleveníteni a kor hangulatát egy ehhez méltó helyszínen: gázlámpás utcavilágítás a sétányon, a táncter kivilágítása fáklyákkal, ingyenes lovaskocsizás a borszéki cilinderes urak és napernyős úri hölgyek korszorújában. Idén is megjelent a fürdőtelep kurírjának fesztivállapszáma egy reprint képeslappal, amelyet a beöltözött urak és hölgyek osztogattak a vendégeknek. Köszönet a szervezőknek, fellépőknek, támogatóknak ezért a csodálatos hétvégéért, amely a jövőben is egy kimaradhatatlan esemény kell legyen.

Mosneag Ilona

BORSZÉK TÖRTÉNETE A VÖRÖS ZÁSZLÓ MAROSVÁSÁRHELYI NAPILAP HASÁBJAIN AZ 1950-ES ÉVEK

(folytatás az előző számból)

1955 - ben a Szakszervezetek Központi Tanácsa újonnan megnyitott étkezdéjében naponta ezer ember étkezik. A Központi Pávilon hid-roterápia-épületében 28 féle gyógykezelést végeznek. A vendégek étkeztetése hat étte-remben történt.

A borvíztöltőde termelési kapacitása 800 ezer üveg/év. Élmunkások: Gábor Magda és Szekeres Anna.

Új sütőde létesült, korszerű dagasztógéppel, szitalógéppel és 4 kemencével. Vas- és háztartási cikkek üzlete nyílt.

1956-ban 45 000 dolgozó kezeltette betegségét vagy üdült Borszéken. A „Caritas” nevű szanatórium előtt parkosítanak. Az épületben az SZKT (Szakszervezetek Központi Tanácsa) endokrinológiai szanatóriumot rendezett be. Tudorin Florica volt a könyvtáros. A klubban sakk, römi és suba játékokra volt lehetőség.

Új piac és új emléktárgyüzlet létesült, illetve kibővült a cipős és textilüzlet.

A Közüzemek leállította a 175 lóerős villanyáramot termelő gépet. A szénbányának volt egy 186 lóerős motorja, de generátor kell

hozzá (mai nincs). Bevezették az Ivan Golinov szovjet vajar „ciklikus grafikon” szerinti munkamódszert. Ezáltal növelték a munka termelékenységét. Élbányászok: Krammer István brigádvezető, Puskás János és Ruszka György.

A kőbánya a bukaresti Kitermelő és Feldolgozó Vállalathoz tartozott. A korondi aragonit gyár is Borszékhez tartozott. A Kőbánya villájában aragonit kiállítás szerveztek.

A marosvásárhelyi 8-as Építkezési Tröszt építette az új borvíztöltőállomást és a 7 osztályos iskolát.

1957-ben Kónya László arról cikkez, hogy a Creanga-tetőn már nincs az a kőkereszt, amely Creanga mérnöknek állított emléket. Állítólag ő vezette a munkálatokat a Maroshévíz-Borszék közötti útpépítésnél. Az állam nem vette át az általa vezetett munkát, nem fizetett és ezért öngyilkos lett. A szerző közöl egy székegy regét, aminek értelmében a jobbágyok a Bükkhavason keresztül szállították a borvizet Mátyás király udvarába. Ugyanő írja, hogy 1770-ben Bécs és Pest

vendéglőiben a tokaji aszú árában forgalmazták a borszéki borvizet.

Ebben az évben jelent meg az apácalepke. 400 ha-t letarolt. 5 tagú, gyalogos permeterző csoportok irtották a lárvákat és tíz szovjet permeterző repülőgép szórta az NDK-ból érkezett vegyszereket. 1 200 ember dolgozott az apácalepke invázió megfékezésén.

A maroshévízi IFET (Fakitermelő Vállalat) munkaközössége bevezette a személyszállítást a Maroshévíz-Borszék közötti iparvasúton. 37 ülőhellyel rendelkező fűtött és villanyvilágítással ellátott vagon, később vagonokat indított (102 ülőhely). A jegy ára 9,50 lej volt, de csoportnak adtak árkedvezményt (Magyar Lajos cikke nyomán).

Szénbánya: Siller József a párttitkár, Weisz Sándor élbányász.

Weisz Árpád mérnök ötlete alapján kezdtek gyártani a kalcium tápszert. A szénbánya melletti raktár épületében kalapácmalmot, felvonót, vibrációs rostát és centrifugális finomítót szereltek.

(folytatás az 5. oldalon)

(folytatás a 4. oldalról)

Létezett autóbusszállomás. ZISZ típusú autóbussz hozta a vendégeket Borszékre. Aurel Rotund dr. volt a fűrdőorvos.

A Nagy Nemzetgyűlés képviselőjelöltje Borszéken találkozott a választókkal. Egyetlen kérdés fogalmazódott meg: az áramszolgáltatás jobbá tétele.

Hotereanu Victor volt a gyógyszerész. A Főkút fölösleges széndioxidját használták szárazgázfűdőnek.

1958-ban a Fűrdővállalat igazgatója Maier Vasile volt. A 250 férőhelyes, első osztályú „Borszék” étteremfelelőse Simon József volt. Működött a harmadosztályú „Tölgyes” falatozó, a „Creanga” falatozó és a „Dorna” cukrászda. Cukrászlabor és húsfeldolgozó létesült a talián-pincében.

Textil és cipőüzlet nyílt.

1959-ben a szovétai egészségügyi dolgozók kultúr csoportja Borszéken tartott előadást. A könyvtáros Ungureanu Mária volt.

Az új borvíztöltőde már 5 éve működik, Popescu Dominic az üzemvezető mérnök. Bevezették a két váltást. Már 18-20 ezer üveget töltenek naponta. Létezik a munkásklub. Élmunkások: Benedek László, Coșarcă Gavril, Kristály Antal, Recsák Rozália dugaszoló, Rugina Maria töltő. Megépültek a műhelyek: asztalos-, bádigos-, lakatos- és kovácműhely. Saját étkezdét működtettek, a mellékgazdaságukban 50 disznót tartottak. Egy ebéd 2 lej volt.

A szezon május 15-én kezdődött, 15 orvos látta el a betegeket. Külön rendelő volt a szív- és idegbetegeknél. Egy turnusban 2 500 vendég volt. A lapos, virágmintákkal díszített, zsebhen hordozható poharakat a marosvásárhelyi Lázár Ödön üvegyár készítette. Átadták a korszerűsített 300 férőhelyes filmszínházat.

150 borszéki fiatal önkéntes 4 ha területen ültetett csemetét.

Pionértábor működött Borszéken. Három

csoportban 450 gyerek és pionír táborozott 18 napon át. Táborigazgató Moga László volt. Folytak a magasfeszültségű áram bevezetésének munkálatai.

A szénbánya élmunkása Fazakas Márton brigádvezető, Puskás János, Ruszka György, Schiller József és Wild Béla bányászok. Lapát és csillehiányról panaszkodnak. Ekkor a bánya a Csíkszeredai Tartományi Bányakitermelő Vállalathoz tartozott. A Bányásznapot augusztus 12-én tartották.

Ünnepi gyűlést szerveztek augusztus 23 megünneplésére. Mogos Károly a városi pártbizottság titkára és Pallér Imre a néptanács titkára tartott beszédet. Utána ünnepi felvonulás, amelyen mintegy kétezer dolgozó és üdülővendég vett részt. Ünnepi műsor, majd „zeneszó késő éjszakáig”.

Farkas Aladár

NEVELJÜNK EGYÜTT

ISKOLAKEZDÉS, AZAZ INDUL AZ ÉRZELMI HULLÁMVASÚT

Az iskolakezdés minden gyerekes család életében új időszámítást jelent. Mindenki másképp éli meg a mágikus szeptember 15-dikéhez legközelebb eső hétfői napot, a tanév első tanítási napját. Tabajdi Éva iskolapszichológus gyűjtött össze néhány gondolatot, tanácsot, hogy kicsiknek és nagyoknak egyaránt ünnepi alkalmat jelentsen a tanévkezdés.

Szeptember közeledtével egyre többen kérdezik meg a gyerekektől, hogy várják-e az iskolát. Legtöbbször a következő választ adják: „igen is, meg nem is”. Várják a találkozást a barátokkal, a szüneteket, amikor jókat nevetnek, beszélgetnek, viccelődnek. Ugyanakkor még belegondolni is nehéz a korai felkelésbe, rohanásba, a felmérésekbe.

Érthető, hogy ezek után szélsőséges érzelmi állapotokat él meg a gyermek és a szülők egyaránt. A várakozás feszültsége szeptember közeledtével egyre nő. Az újdonság varázsa keveredik az elvárások megfelelésének félelmével.

Hogyan élhetjük túl a kezdeti nehézségeket?

Ráhangelődés az iskolára

Segíthet, ha a gyermekkel együtt vásárolja meg a szülő a tanszereket. A választás lehetősége minden gyermeknek izgalmas. Szívesebben pakol be kedvenc táskájába és tolltartójába minden nap, melyet ő választott ki.

Alkalmazkodás az új napirendhez

Érdemes iskolakezdés előtt egy-két hetet szánni az új napirend beállítására. Nyáron később fekszenek le és később kelnek fel a gyerekek. Fokozatosan közelíthetünk a korábbi lefekvés idejéhez. Így mire elérkezik az első tanítási nap, már könnyebben indul a napi rutin. Legalább 8 óra pihentető alvás szükséges ahhoz, hogy a lehető legjobban tudjon teljesíteni a gyermek.

Kezeljük minél természetesebben az iskolakezdést!

Ha a szülő nyugodtan, higgadtan kezeli az iskolakezdés izgalma a gyermek is átveszi ezt a mintát. Ne nyomasszuk ilyesmivel a gyermeket: „majd megtudod mi lesz az iskolában, ott nem rendetlenkedhetsz, majd a tanító néni megnevel...”

Figyelmünket irányítsuk a jó dolgokra!

Sok felesleges aggodalomtól óvhatjuk meg a gyermekeket akkor, ha figyelmünket a várható jó dolgokra irányítjuk. Például: milyen jó lesz a barátokkal találkozni, újra sportolni, kedvelt külön órákra járni.

Fogadjuk el a gyermek egyéni képességeit, adottságait!

El kell fogadni, ha valamilyen területen gyengébben teljesít gyermekünk, másban esetleg ügyesebb társainál. Minden gyerek a saját fejlődési ritmusában halad. Az a lényeg, hogy ne utálja meg a tanulást, az iskolát.

Reggelivel induljon a nap!

A gyermek teljesítményére, figyelmére nagymértékben hat, ha nyugodtan, reggeli után megy iskolába. Szokja meg, hogy ennie kell otthon is: egy szendvicset, egy pohár tejet vagy igyon teát legalább!

Legyen egyértelmű mi a gyermek feladata!

A táská bepakolása legyen kezdettől fogva a gyerek dolga, érezze, hogy feladata van, készüljön a másnapi tanulásra! A szülők azonban ellenőrizték, hogy minden felszerelés rendben legyen!

Beszélgetés az iskoláról

Lényeges, hogy meg tudja fogalmazni és el tudja mondani a gyermek félelmeit, aggodalmait. Ne csak a szokásos kérdéseket tegyük fel délután: „Mi volt az iskolában?”, „Kaptál-e piros pontot, tízest?” stb. Az a lényeg, hogy ő hogyan érezte magát, mi történt vele. Lényeges, hogy érezze, ő a fontos akkor is, ha nem ér el azonnal óriási sikereket!

Bizalom kiépítése

Fontos, hogy tudja a gyermek, hogy problémáival, nehézségeivel a szülein kívül kihez fordulhat. Merje kimondani érzéseit, aggodalmait, ne bagatellizáljuk azzal a megjegyzéssel, hogy „ne foglalkozz vele!”

A szokások kialakítása biztonságot ad

Érdemes a jól bevált szokásokat megtartani! A szokások biztonságot nyújtanak.

Közreadva Tabajdi Éva írása alapján

KÖNYVSAROK

DAVID ATTENBOROUGH Egy élet a bolygónkon - A szemtanú vallomása - és látomás a Föld jövőjéről

Sir David Attenborough (1926) a világ legismertebb és legnépszerűbb brit természetfilmese.

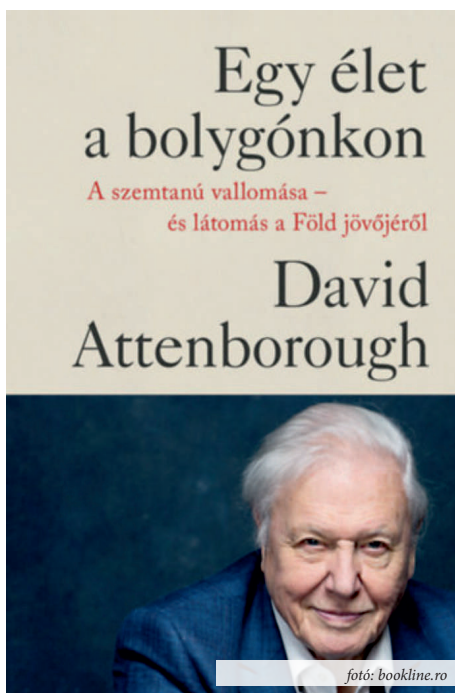
Olyan legendás, mára klasszikussá vált BBC-filmsorozatok készítése fűződik a nevéhez, mint az Élet a Földön (1979), Az élő bolygó (1984), Az élet megpróbáltatásai (1990), A növények magánélete (1995), A madarak élete (1998), A kék bolygó (2001), Az emlősök élete (2002), a Bolygónk, a Föld (2006) és az Élet hidegvérrel (2008).

1985-ben II. Erzsébet királynő lovagá ütötte. Sir David Attenborough a Royal Society tagja, és fáradhatatlan képviselője a természetvédelemmel kapcsolatos kezdeményezéseknek.

Legutóbbi alkotása, az Egy élet a bolygón ezen különleges élet summázata.

„Kilencvennégy éves vagyok. Rendkívüli élet jutott osztályrészemül; csak most kezdem felismerni, hogy mennyire rendkívüli.

Fiatalkoromban úgy éreztem, hogy odakint a szabadban az érintetlen, őseredeti természet vesz körül - ez azonban nem volt egyéb, mint illúzió. Korunk nagy tragédiája - az érintetlen természeti környezet folyamatos zsugorodása és a biológiai sokféleség, a biodiverzitás csökkenése - alig észrevehetően nap

mint nap itt zajlik körülöttünk.

Tanúja voltam ennek a hanyatlásnak. Az Egy élet a bolygónkon a tanúvallomásom, egyben a látomásom is. Történet arról, miként követtük el a leghatalmasabb tévedésünket, és annak felvázolása, hogy ha haladéktalanul

cselekszünk, hogyan tudjuk helyrehozni ezt a tévedést.

Ma még - utoljára - van esélyünk arra, hogy tökéletes otthont teremtsünk magunknak, és helyreállítsuk az épségét annak a csodálatos világnak, amelyet örököltünk.

Csak akarnunk kell.

Földünkön az élővilággal osztozunk, mely az elképzelhető legcsodálatosabb, évmilliárdok alatt kialakult létfenntartó rendszer. Bolygónk stabilitása azonban megingott, miközben a biológiai sokféleség végesen lecsökkent - a kettő ugyanis szorosan összefügg. Helyre kell állítanunk a biodiverzitást, amit oly kíméletlenül pusztítottunk. Ez az egyetlen kiút a magunk által előidézett válságból. Vissza kell vadítanunk a világot."

A könyvhöz film is készült azonos címmel, viszont tartalmát tekintve, műfajából adódóan, csak egy egyszerű vázlata ennek a gondolatokat ébresztő, több felkiáltást tartalmazó könyvnek. Nagy szeretettel ajánlom minden korosztálynak, hiszen a mi felelősségünk, hogy milyen környezetben élünk majd 5-10 év múlva, illetve milyen örökséget, egyáltalán élhető világot hagyunk-e hátra a minket követő generációknak.

Móga Renáta

NYELVÉBEN ÉL EBEK HARMINCADJÁRA KERÜL...

O. Nagy Gábortól tudjuk, hogy miért mondják, hogy „ebek harmincadjára jut, kerül, vagy van” az az érték, mellyel könnyelműen, gondatlanul bánnak, és amelyet ezért a teljes pusztulás fenyeget. A magyar múltnak különösen a régi magyar gazdasági életnek az ismerete megadja erre a választ.

A harmincad azoknak a vámoknak a neve volt, melyek az ország határán – az államkincstár javára – vagy az ország belsejében – papok, városok javára – a kivitt, behozott árucikkeket oly módon vámozták meg, hogy megharmincadolták őket (pénzben, természetben elvették az árutulajdonostól).

Aki az ebek harmincadjára került, vagyis akit a kutyák „vámoltak meg”, az ruhájának egy részét, de igen gyakran testének egy darabját is a kutyák szájában hagyta. Előfordult az is, hogy a személy nem tudott menekülni

a rátörő ebek haragja elől, vagy a temetetlen holttest vált a kutyák prédájává. Ma ritkán fordul elő ilyen eset, de néhány száz évvel ezelőtt nem ment ritkaságszámba. Átkozódásképpen is használták azt a kifejezést, hogy a „kutyák egyenek meg”.

Ezek a kifejezések szemléletesen mutatják, hogy hajdan jórészt félvad, kóbor ebek pusztították el, falták fel a gazdátlanul hagyott, megehető hulladékot, elesett vagy megölt emberek holttestét is. Azonban csak olyan dolog válhatott a kóbor ebek martalékává, amire már senki sem vigyázott, ami gazdátlan volt.

Emellett van még a szólásunknak két másik változata is: „ebrúdon kivet”, „kiebrúdál”. Az ebrúd sorompóként zárta el a konyhaajtót az udvartól, a harmincadoknál is sorompók álltak el a kereskedők útját.

Hajdan deresre húzták a botbüntetésre

ítélt jobbágyokat. Hihetőnek tűnik az a magyarázat is, hogy az ebek harmincadján a derest értették. A deres pedig az az alacsony, széles pad, amelyre a büntetett személyt rákötözték és harmincat ütöttek rá. Gyakori volt a harminc botra büntetés.

A büntetéseket elrettentő példaként nyilvánosan végezték. Ilyen volt az akasztás is vagy a pellengérré állítás. A pellengér nyilvános megszégyenítésre ítélt bűnösök kikötésére álló oszlop vagy ketrec volt.

A múlt rossz emlékei közé tartoznak ezek a büntetési formák, emléküket a fent említett kifejezések, szólások őrizték meg.

Tanulhatunk belőlük: vigyázzunk értekeinkre, hogy ne kerüljenek az ebek harmincadjára, példás magaviselettel nem pellengérezhet bennünket senki.

De helyzetek jellemzésére használjuk bátran ezeket a nyelvi gyöngyszemeket!

Ballai Erzsébet

ISTVÁN, A KIRÁLY SZÉKELYFÖLDI NAGYPRODUKCIÓ

fotó: facebook.com /Sepsiszentgyörgy Önkormányzata

Többhónapos felkészülés után mutatták be Sepsiszentgyörgyön az István, a király című rockoperát. Az eredetileg egy ünnepi, augusztus 20-dikai előadás ötre bővült: egy jelmezes főpróbára és négy előadásra. Szubjektív beszámoló a 20-dikai bemutatóról.

Év elején nagy izgalommal fogadtam a hírt, hogy idén először, a Szörényi Levente – Bródy János által szerzett István, a király rockoperát kizárólag székel színházakból, énekesekből álló csapat gondolja újra és játssza el a Sepsi Arénában.

Az esemény iránti nagy érdeklődést jelzi az is, hogy majdnem lemaradtam a jegyvásárlásról. Ha egy jó barátom a jegyvásárlás, július 15-dike éjjelén fel nem riad álmából, és gondol rám is, bizony nem tudtam volna részt venni a bemutatón. Az öt előadásra egy hét alatt kelt el minden jegy. Nem csoda, hiszen a közel 250 főből álló stáb a dupla szereposztású szólistákon kívül egy rock- és szimfonikus zenekarral, 10 kórusral és 4 táncgyüttessel is rendelkezik.

A rendezők mindent megtettek annak érdekében, hogy a közönségnek egy igazán felejthetetlen élményben legyen része. Az előadás napján a Sepsi Aréna bejáratát egy Szent Korona valamint a Mag és Héj című Elekes Gyula, székeljudvarhelyi képzőművész által készített installációk díszítették. A csarnok belterében A Királydombtól Sepsiszentgyörgyig című kiállítás mutatta be az István, a király rockopera történetét, ezzel is jelezve a

darab történelmi jelentőségét.

Felemelő érzés volt belépni a nézőtérre, és több ezer emberrel közösen várni a darab kezdetét, ami szerényen fogalmazva is egyedi volt. Nemcsak azért, mert most volt alkalmam először élőben meghallgatni Beethoven teljes István király című nyitányát (amit általában a felvételeken rövidíteni szoktak), hanem azért is, mert a nézők közt, több helyről érkező táncosok úgy tették mozgalmassá a teret, hogy azonnal a közönség is a darab részesévé vált. Az már csak hab volt a tortán, amikor az addig sötétség mögé rejtőzött, csaknem 100 fős kórus hirtelen megvilágításba került és felcsendült.

Nagyszerű volt a szereposztás is. Úgy gondolom, sokan ismerik a darabot, és székegyek lévén, sokak számára a két főszereplő, István és Koppány közül Koppány szerepe a szimpatikusabb. Sokkal dinamikusabb, lázadóbb, hagyományokhoz jobban ragaszkodó, mint unokaöccse, István. Talán ezért is tudunk jobban azonosulni vele. István „bölcs vezérként űzi el az ős átkokat”, ennek következtében egy megfontolt, sokat tépelődő, de ugyanakkor újítani vágyó figura. Alakját Farkas Lóránd, a Kolozsvári Állami Magyar Színház tagja keltette életre. A kötött szöveg ellenére, vagy pont emiatt, sikerült egy igazán bölcs és egyben lázadó király alakját megformálnia úgy, hogy színészi játékával megmutatta a királyi székel virtust is. Koppány alakja miatt aggódtam, hiszen a sokak számára X-Faktorból ismert, nagyon fiatal Baricz

Gergő alakította. No, nem a tehetsége, mint inkább a kora aggasztott. Hogy tud egy ilyen fiatalember egy, már mindent is megtapasztalt nagybácsit megformálni? Meg tudta, nem is akárhogy. Első színrelépésével annyira hiteles volt a játéka, pontos a szólama, hogy kétség nem fért ahhoz, hogy ez a szerep illik hozzá a leginkább.

A jelmezeket tekintve is rendhagyó előadásról beszélhetünk. Félő volt, hogy a látványvilágban mennyire viszik el a darabot a modern kor felé, ezzel is alátámasztva mindenkor üzenetét. Leheletvékony egyensúlyt sikerült teremteni. Istvánt talpig fehérben láthattuk, ezzel is hangsúlyozva jószágát, apja, Géza fejedelem iránti hűségét, tisztaságát és egyben az újítás iránti szándékát is. Koppány egy prêmes vállú, fekete, motoros ruházatra emlékeztető bőrpelmezt viselt, ami nagyon szépen utal a hagyományok iránti ragaszkodásra és egyben lázadó jellemére. A táncosok semleges, inkább modern ruházatban keltették életre a mindenkor embert, azonban a nézők közt, kezükben sámándobbal és gardonnyal járkálva, inkább a múltat idézték meg. Egy ilyen alkalommal iszonyatos tempóban ugrálva, hangosan „Segítetek!” jelszót skandálva, hirtelen mellettünk termett Svinyuk Sándor, a Háromszék Táncgyüttés tagja. Nem tudtam válasz nélkül hagyni egy falumbéli kérését.

A darab egyik legemlékezetesebb eleme Koppány jelképes felnégyelése volt, akit a nézőtérre, négy vörös textil közé feszítve gurítottak végig.

A nagyszerű, csak erdélyi művészek által színpadra vitt alkotást azonban a záróképtette igazán székellyé. A táncosok gardonyokból, ebből a hagyományos székel hangszerből formálták meg a Szent Korona alsó részét, amire sámándobokból alkotott félkör emelkedett, és István, kardját magasba tartva idézte meg nemzeti jelképünkékét, a ferde keresztet.

Egy cikkben azt olvastam, hogy a darabról nehéz pátoz nélkül beszélni. Valóban, azt tudom mondani, hogy igazán a miénk, de kicsit sem sárga, kicsit sem savanyú, nem magyar narancs. Végzőként álljon itt Baricz Gergő igazán találó Facebook bejegyzése az előadás után: „Be kell vallanom, hogy a himnusz nál már a könnyeimmel küzdöttem. Nagyszerű élmény volt! Szép az élet!”

HERBÁRIUM GYÓGYNÖVÉNYEINK

foto: mentalfitnessguru.hu

Fehér árvacsalán. Augusztusig virágzik. Teáját légcsőhurutban, prosztatagyulladásban és hólyaghurutban használják.

foto: mentalfitnessguru.hu

Fodormenta. Augusztusig virágzik. Gyomorfájás, felfúvódás és bélrenyheség ellen használják. Étvágyjavító, emésztést elősegítő és görcsoldó.

foto: seminte1.eu

Fekete ribizli. A leveleket gyümölcserés után szedjük. Vizelethajtó- és vérnyomáscsökkentő hatásúak. Érelmeszesedés ellen is javallt.

Farkas Aladár
folytatás a következő számban

**SZELEKTÍV
HULLADÉKGYŰJTÉS
KAPURÓL KAPURA:**
2021. szeptember 20. hétfő.

ANYAKÖNYVI HÍREK

Házasság

Rugină Grigore - Farkas Timea
2021.08.21

Elhalálozás

Băcanu Marin 1957.03.03 - 2021.08.18
Kolbert Péter 1942.06.25 - 2021.08.03
Török Béla 1970.03.11 - 2021.08.01

OTTHONRÓL HAZA GONDOLATOK A NOSZTALGIA FESZTIVÁL KAPCSÁN

Szerencsésnek tarthatja magát az, aki otthonról hazamehet. Márpedig ezt a legtöbb embert megteheti, hiszen majdnem mindenki elköltözik – ha nem is nagyon messzire – a szülői házból, és így több helyen is otthon lehet. Jőmagam is évente otthonról hazajövök, és ez (szinte) mindig egy kis nosztalgiával jár.

Gondolom nem vagyok egyedül ezzel az érzéssel egy-egy ismerős helyszín, épület látán. A találkozások is fontos részei a hazalátogatásnak, ezek kapcsán is sokszor elhangzik az „emlékszel, hogy..., emlékszel, mikor...?” kezdetű mondat.

Borszéken, ezt a hangulatot fokozandó, még fesztivál is van ilyen néven.

Nyaranta szervezi meg a város a Nosztalgia Fesztivált, azzal a céllal, hogy Borszék fénykorát bemutassa. A rendezvény igazi időutazás; ugyanakkor egy üdítő színfoltja a sok nyári rendezvénynek, koncertnek, előadásnak. Ebben a két napban valódi múltizédés zajlik, hiszen ilyenkor felcsendülnek a 100-120 évvel ezelőtti operettsláger, szonok, és akarva-akaratlan a korabeli bálók, a kávéházi élet hangulatába kerülünk.

Úton-útfélen korabeli ruhákba öltözött járókelőkbe, napernyős kisasszonyokba, keménykalapos, sétatálcás uraságokba botlunk, akik elmaradhatatlan részei ennek a rendezvénynek. Az élőzene, amelyet a kiváló művészek, énekesek, együttesek biztosítottak, valamint a kézműves vásár csak fokozták a hangulatot.

Az előadók, akik szórakoztatták a közön-

séget: Classical Duett, Amabile Duo, Eugen Ungureanu, Vámszer Géza Művészeti Népis-kola borszéki tagozata, Nosztalgia Dalkör, FillHarMoni, Egri József és Zalay Lídia valamint Ion Suruceanu, kivétel nélkül színvonalas, jó hangulatú műsort mutattak be. Ugyanakkor a szervezők munkáját is dicséret illeti.

A helyszín is találó volt, hiszen a Hétvezér sétány, a város jellegzetes főutcája kiváló tere lehetett ennek a rendezvénynek. Az érdeklődők számára kényelmes ülőhelyeket, padokat, asztalokat biztosítottak, ezek fölött a színes napernyők is mintha a keringők ritmúsára táncra perdültek volna az alkonyati szellőben.

A táncdalok, szonok világába kiválóan illett az időnként feltűnő lovaskocsi, mely a városban fáradhatatlanul hordozta a kíváncsi vendégeket.

A Nosztalgia Fesztivál egyedülálló a rendezvények sorában, nem csupán Borszéken, hanem a környéken is. Hangulatos, szép, izléses és igényes rendezvény.

A szervezőket, fellépőket már megemlítettem, hadd írjak pár szót azokról is, akik vállalták, hogy napokig, akár hetekig próbáljanak ruhát, felvonulást, éneket, táncot, hiszen számomra ez volt a rendezvény fénypontja, ugyanis ezáltal egy igazi közösségi élménnyé vált a Nosztalgia Fesztivál. A borszékiek szívesen részévé váltak ennek az eseménynek, látszik, hogy magukénak érzik a rendezvényt és a várost, amely az otthonuk.

Zatoschil - Ballai Zsuzsa

SAKK VODA COSTELLE

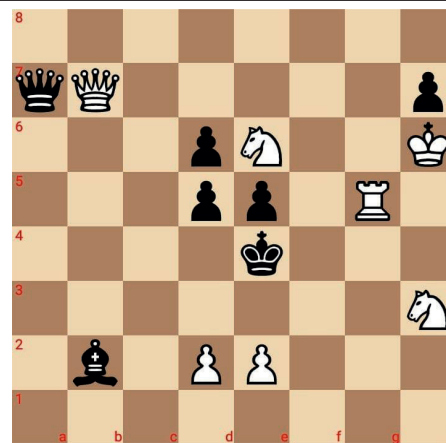
A júliusi számban megjelent feladvány megoldása:

1 Bd8!+-Vc8
2 Ha6++-Ka8
3 Vb8!!+-Vxb8
4 Hc7#

Megoldás: Vodă Costel

Új feladvány!

A mellékelt ábrán egy sakk diagrammát mutatunk be. A sakk kedvelőit arra kérjük, hogy oldják meg a feladatot, majd a megoldást küldjék el a borsec@gmail.com e-mail címre. A megoldást a következő számban közöljük.

A fehér lép, matt 2 lépésből.

BORSZÉKI POLGÁRMESTERI HIVATAL

Str. Carpați, nr. 6/A

ISSN 1224 - 1709

Felelős szerkesztő: Moga Renáta

Szerkesztőség: Ballai Erzsébet, Farkas Aladár, Fazakas Emese, Fazakas Mihály Emese, Ferency József, Kolbert Tünde, Kovács Júlia, Márton József, Pethő Csongor, Rédei Botond

Számítógépes szerkesztés: Moga Attila

Nyomda: F&F INTERNATIONAL - Gyergyószentmiklós